

Pełnoletni wychowankowie

Procedura udzielania pomocy usamodzielnianym wychowankom w PCPR Łuków

Zasady procesu usamodzielnienia regulują:

- ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021r., poz. 2268 z późn. zm.) – dotyczy osób pełnoletnich opuszczających dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy.
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022r., poz. 447 z późn. zm.) dotyczy osób opuszczających, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo -terapeutyczną;
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2012r., poz. 954);
- obwieszczenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 28 lutego 2022r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej (MP z 2022r. poz. 292)
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 marca 2012r. w sprawie mieszkań chronionych (Dz. U. z 2012r., poz. 305);

Podstawowe pojęcia

Usamodzielnienie to długotrwały proces wychowawczy, który wprowadza osobę usamodzielnianą do podjęcia samodzielnego, dojrzałego życia i integracji ze środowiskiem lokalnym. Proces usamodzielnienia rozpoczyna się na rok przed osiągnięciem pełnoletności przez osobę usamodzielnianą od złożenia wniosku o wyznaczenie opiekuna programu usamodzielnienia i w zależności od sytuacji życiowej wychowanka, może trwać najpóźniej do momentu osiągnięcia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia.

Usamodzielniony wychowanek to osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając na podstawie postanowienia sądu w pieczy zastępczej (rodzina zastępcza, placówka opiekuńczo-wychowawcza, regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, specjalny ośrodek socjoterapii który zapewnia całodobową opiekę, schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy).

Opiekun usamodzielnienia to osoba wskazana przez osobę usamodzielnianą, zaakceptowana przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, wspierająca wychowanka w procesie usamodzielnienia. Opiekunem programu usamodzielnienia może być osoba tworząca rodzinę

zastępczą, prowadzący rodzinny dom dziecka, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, pracownik socjalny powiatowego centrum pomocy rodzinie, osoba będąca w regionalnej placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej wychowawcą lub psychologiem, pracownik organizacji pozarządowej w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub inna osoba wyznaczona przez tę organizację do pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia, lub inna osoba wskazana przez osobę usamodzielnianą i zaakceptowana przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Wskazania opiekuna usamodzielnienia dokonuje osoba usamodzielniana co najmniej rok przed osiągnięciem przez nią pełnoletności, przedstawiając zgodę tej osoby na pełnienie funkcji opiekuna programu usamodzielnienia.

Indywidualny program usamodzielniania osoba usamodzielniana przygotowuje we współpracy z opiekunem usamodzielnienia i przedkłada na miesiąc przed ukończeniem 18 roku życia Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie do zatwierdzenia. Jest to rodzaj kontraktu socjalnego z usamodzielnionym wychowankiem, będącym podstawą do przyznania świadczeń pieniężnych. Indywidualny program usamodzielnienia określa obowiązki osoby usamodzielnianej w tym formy uzyskania wykształcenia, podjęcia zatrudnienia, uzyskania odpowiednich warunków mieszkaniowych, uzyskania należnych świadczeń wraz z terminem ich realizacji. Indywidualny program usamodzielniania jest podstawą do przyznania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki. W przypadku zmiany sytuacji życiowej osoby usamodzielnianej może ona wraz z opiekunem usamodzielnienia dokonać zmian w indywidualnym programie usamodzielnienia a następnie przedstawić do zatwierdzenia Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Nie wykonanie obowiązków przez osobę usamodzielnianą może spowodować odmowę lub zawieszenie wypłacania świadczeń pieniężnych. Nie wykonanie zobowiązania przez opiekuna usamodzielnienia może spowodować jego zmianę przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Rodzaje pomocy

Osoba usamodzielniana zostaje objęta pomocą mająca na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną (udzielanie porad, kierowanie do odpowiednich instytucji, pomoc w załatwieniu spraw urzędowych, pomoc w pisaniu wniosków, wspieranie w kontaktach z rodziną i środowiskiem lokalnym, motywowanie do kontynuowania nauki i podnoszenia kwalifikacji), a także:

- pomocą pieniężną na kontynuowanie nauki,
- jednorazową pomocą pieniężną na usamodzielnienie,
- pomocą rzeczową na zagospodarowanie,
- pomocą w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych ten rodzaj pomocy polega na umożliwieniu zamieszkania w mieszkaniu chronionym, poparciu wniosku o przydział mieszkania z zasobów gminy, pomoc w zamieszkaniu w internacie,
- pomocą w uzyskaniu zatrudnienia ten rodzaj pomocy polega na wspieraniu wychowanka w zdobyciu kwalifikacji zawodowych, uzyskaniu odpowiedniego wykształcenia zgodnie z możliwościami i dążeniami, zachęcaniu do udziału w szkoleniach aktywujących,
- motywowaniu do poszukiwania pracy, pomocy w załatwieniu spraw formalno-prawnych dotyczących podjęcia zatrudnienia, pomocy i doradzaniu jak należy przygotować dokumenty aplikacyjne, w jaki sposób prowadzić rozmowy z pracodawcą, jak kreować swój wizerunek jako przyszedłego pracownika (autoprezentacja),

- pomocą prawną i psychologiczną.

Procedura postępowania w myśl ustawy o pomocy społecznej

Procedura postępowania w przypadku usamodzielnienia się osoby w myśl ustawy o pomocy społecznej tj. opuszczającej dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy.

I. Warunki uzyskania pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej:

1. Złożenie wniosku o przyznanie pomocy rzeczowej na zagospodarowanie (załącznik 5) wraz z wymaganymi dokumentami:
 - postanowienie sądu o umieszczeniu w jednej z instytucji wymienionych w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej,
 - dokument potwierdzający okres pobytu w jednym z w/w ośrodków,
 - zgoda na przetwarzanie danych osobowych wychowanka/i,
 - dokument potwierdzający obecne miejsce zamieszkania,
 - odpis skrócony aktu urodzenia osoby usamodzielnianej,
 - orzeczenie o niepełnosprawności (w przypadku posiadania),
2. Przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania,
3. Wydanie decyzji w sprawie wnioskowanego świadczenia,
4. Dostarczenie rozliczenia w formie faktur, rachunków na przyznaną kwotę w terminie wskazanym w decyzji o przyznaniu pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej.

Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej może być przyznana na:

- materiały niezbędne do przeprowadzenia remontu i wyposażenia mieszkania,
- niezbędne urządzenia domowe,
- pomoce naukowe,
- sprzęt rehabilitacyjny,
- sprzęt który może służyć do podjęcia zatrudnienia.

II. Warunki uzyskania pomocy na kontynuowanie nauki:

1. Złożenie co najmniej rok przed uzyskaniem pełnoletności wniosku o wyznaczenie opiekuna programu usamodzielnienia (załącznik 1) wraz z wymaganymi dokumentami:
 - odpis skrócony aktu urodzenia osoby usamodzielnianej,
 - postanowienie sądu o umieszczeniu w jednej z instytucji wymienionych w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej,
 - dokument potwierdzający miejsce zamieszkania przed umieszczeniem w pieczy zastępczej,
 - zgoda na przetwarzanie danych osobowych opiekuna programu,
 - zgoda na przetwarzanie danych osobowych wychowanka/i.
2. Złożenie na miesiąc przed uzyskaniem pełnoletności indywidualnego programu usamodzielnienia, opracowanego wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, zatwierdzonego

przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (załącznik 2),

3. Złożenie wniosku o pomoc na kontynuowanie nauki zaopiniowanego przez opiekuna programu usamodzielnienia (załącznik 6) wraz z wymaganymi dokumentami:
 - dokumenty potwierdzające wysokość dochodu uzyskiwanego w gospodarstwie domowym,
 - aktualnym zaświadczeniem o kontynuowaniu nauki,
 - dokument potwierdzający okres pobytu w jednej z instytucji wymienionych w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej,
4. Przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania,
5. Wydanie decyzji w sprawie wnioskowanego świadczenia,
6. Współpraca z pracownikiem socjalnym w zakresie przeprowadzania raz na sześć miesięcy wywiadu środowiskowego,
7. Dostarczenie na początku każdego semestru do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie aktualnego zaświadczenia o kontynuowaniu nauki,
8. Modyfikacja indywidualnego programu usamodzielnienia (załącznik 3), w przypadku zmiany opiekuna usamodzielnienia, zmiany szkoły lub zmiany założeń programu.

Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki może być wypłacana do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia.

Kryterium dochodowe uprawniające do pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki:

- dochód osoby samotnie gospodarującej nie może przekraczać 200% kwoty kryterium dochodowego na osobę samotnie gospodarującą,
- dochód na osobę w rodzinie nie może przekraczać 200% kwoty kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

III. Warunki uzyskania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie:

1. Złożenie co najmniej rok przed uzyskaniem pełnoletności wniosku o wyznaczenie opiekuna programu usamodzielnienia (załącznik 1) wraz z wymaganymi dokumentami:
 - odpis skrócony aktu urodzenia osoby usamodzielnianej,
 - postanowienie sądu o umieszczeniu w jednej z instytucji wymienionych w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej,
 - dokument potwierdzający miejsce zamieszkania przed umieszczeniem w pieczy zastępczej,
 - zgoda na przetwarzanie danych osobowych opiekuna programu,
 - zgoda na przetwarzanie danych osobowych wychowanka/i,
2. Złożenie na miesiąc przed uzyskaniem pełnoletności indywidualnego programu usamodzielnienia, opracowanego wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, zatwierdzonego przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (załącznik 2),
3. Złożenie wniosku o pomoc na usamodzielnienie zaopiniowanego przez opiekuna programu usamodzielnienia (załącznik 7) wraz z wymaganymi dokumentami:
 - dokumenty potwierdzające wysokość dochodu uzyskiwanego w gospodarstwie domowym,
 - dokument potwierdzający okres pobytu w jednej z instytucji wymienionych w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej,

4. Przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania,
5. Wydanie decyzji w sprawie wnioskowanego świadczenia,
6. Modyfikacja indywidualnego programu usamodzielniania (załącznik 3), w przypadku zmiany opiekuna usamodzielniania, zmiany szkoły, zmiany założeń programu,
7. Złożenie oceny końcowej indywidualnego programu usamodzielniania opracowanej wraz z opiekunem usamodzielniania (załącznik 4).

Pomoc na usamodzielnienie może być przyznana na zaspokojenie ważnej życiowej potrzeby osoby usamodzielnianej, w szczególności na:

- polepszenie warunków mieszkaniowych,
- stworzenie warunków do działalności zarobkowej, w tym podniesienia kwalifikacji zawodowych,
- pokrycie wydatków związanych z nauką osoby usamodzielnianej.

Pomoc na usamodzielnienie przyznaje się po zakończeniu nauki, w uzasadnionych przypadkach pomoc ta może być wypłacona w trakcie nauki.

Wysokość pomocy pieniężnej na usamodzielnienie uzależniona jest od okresu przebywania w pieczy zastępczej.

Kryterium dochodowe uprawniające do pomocy pieniężnej na usamodzielnienie:

- dochód osoby samotnie gospodarującej nie może przekraczać 200% kwoty kryterium dochodowego na osobę samotnie gospodarującą,
- dochód na osobę w rodzinie nie może przekraczać 200% kwoty kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Procedura postępowania w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

Procedura postępowania w przypadku usamodzielniania się osoby w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj. opuszczającej rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą, regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną w przypadku, gdy umieszczenie w pieczy nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu.

I. Warunki uzyskania pomocy rzeczowej na zagospodarowanie:

1. Złożenie wniosku o pomoc rzeczową na zagospodarowanie (załącznik 5) wraz z wymaganymi dokumentami:
 - postanowienie sądu o umieszczeniu w pieczy zastępczej,
 - dokument potwierdzający okres pobytu w pieczy zastępczej,
 - zgoda na przetwarzanie danych osobowych wychowanka/i,
 - dokument potwierdzający obecne miejsce zamieszkania,
 - odpis skrócony aktu urodzenia osoby usamodzielnianej,
 - orzeczenie o niepełnosprawności (w przypadku posiadania),
 - odpis skrócony aktu urodzenia,
2. Wydanie decyzji w sprawie wnioskowanego świadczenia,
3. Dostarczenie rozliczenia w formie faktur, rachunków na przyznaną kwotę w terminie

wskazanym w decyzji o przyznaniu pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej.

Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej może być przyznana na:

- materiały niezbędne do przeprowadzenia remontu i wyposażenia mieszkania,
- niezbędne urządzenia domowe,
- pomoce naukowe,
- sprzęt rehabilitacyjny,
- sprzęt który może służyć do podjęcia zatrudnienia.

Pomoc na zagospodarowanie może być wypłacona do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia.

II. Warunki uzyskania pomocy na kontynuowanie nauki:

1. Złożenie co najmniej rok przed uzyskaniem pełnoletności wniosku o wyznaczenie opiekuna programu usamodzielnienia (załącznik 1) wraz z wymaganymi dokumentami:
 - odpis skrócony aktu urodzenia osoby usamodzielnianej,
 - postanowienie sądu o umieszczeniu w pieczy zastępczej,
 - dokument potwierdzający miejsce zamieszkania przed umieszczeniem w pieczy zastępczej,
 - zgoda na przetwarzanie danych osobowych opiekuna programu,
 - zgoda na przetwarzanie danych osobowych wychowanka/i,
2. Złożenie na miesiąc przed uzyskaniem pełnoletności indywidualnego programu usamodzielnienia, opracowanego wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, zatwierdzonego przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (załącznik 2),
3. Złożenie wniosku o pomoc na kontynuowanie nauki zaopiniowanego przez opiekuna programu usamodzielnienia (załącznik 6) wraz z wymaganymi dokumentami:
 - aktualnym zaświadczeniem o kontynuowaniu nauki,
 - dokument potwierdzający okres pobytu w pieczy zastępczej,
5. Wydanie decyzji w sprawie wnioskowanego świadczenia,
6. Dostarczenie na początku każdego semestru do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie aktualnego zaświadczenia o kontynuowaniu nauki,
7. Modyfikacja indywidualnego programu usamodzielniania (załącznik 3), w przypadku zmiany opiekuna usamodzielnienia, zmiany szkoły, zmiany założeń programu.

Pomoc na kontynuowanie nauki może być wypłacana do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia.

III. Warunki uzyskania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie:

1. Złożenie co najmniej rok przed uzyskaniem pełnoletności wniosku o wyznaczenie opiekuna programu usamodzielnienia (załącznik 1) wraz z wymaganymi dokumentami:
 - odpis skrócony aktu urodzenia osoby usamodzielnianej,
 - postanowienie sądu o umieszczeniu w pieczy zastępczej,
 - dokument potwierdzający miejsce zamieszkania przed umieszczeniem w pieczy zastępczej,

- zgoda na przetwarzanie danych osobowych opiekuna programu,
 - zgoda na przetwarzanie danych osobowych wychowanka/i,
2. Złożenie na miesiąc przed uzyskaniem pełnoletności indywidualnego programu usamodzielnienia, opracowanego wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, zatwierdzonego przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (załącznik 2),
 3. Złożenie wniosku o pomoc na usamodzielnienie zaopiniowanego przez opiekuna programu usamodzielnienia (załącznik 7), wraz z wymaganymi dokumentami:
 - dokument potwierdzający okres pobytu w pieczy zastępczej,
 4. Wydanie decyzji w sprawie wnioskowanego świadczenia,
 5. Modyfikacja indywidualnego programu usamodzielnienia (załącznik 3), w przypadku zmiany opiekuna usamodzielnienia, zmiany szkoły, zmiany założeń programu,
 6. Złożenie oceny końcowej indywidualnego programu usamodzielnienia opracowanej wraz z opiekunem usamodzielnienia (załącznik 4).

Pomoc na usamodzielnienie może być przyznana na zaspokojenie ważnej życiowej potrzeby osoby usamodzielnianej, w szczególności na:

- polepszenie warunków mieszkaniowych,
- stworzenie warunków do działalności zarobkowej, w tym podniesienia kwalifikacji zawodowych,
- rzeczy niezbędne do prawidłowego funkcjonowania osoby usamodzielnianej.

Pomoc na usamodzielnienie uzależniona jest od formy pieczy w jakiej przebywała osoba oraz od okresu pobytu w pieczy zastępczej i może być wypłacona do 26 roku życia.

Pomoc na usamodzielnienie przyznaje się po zakończeniu nauki, w uzasadnionych przypadkach pomoc ta może być wypłacana w trakcie nauki.

W przypadku korzystania przez osobę usamodzielnianą z różnych form pomocy dokumentów nie powiela się.

Do pobrania

- [Wniosek o wyznaczenie opiekuna IPU, załącznik 1](#)
- [Indywidualny Program Usamodzielnienia, załącznik 2](#)
- [Modyfikacja Indywidualnego Programu Usamodzielnienia, załącznik 3](#)
- [Ocena końcowa realizacji Indywidualnego Programu Usamodzielnienia, załącznik 4](#)
- [Wniosek – zagospodarowanie, załącznik 5](#)
- [Wniosek – kontynuowanie nauki, załącznik 6](#)
- [Wniosek – usamodzielnienie, załącznik 7](#)
- [Oświadczenia, załącznik 8](#)
- [Zgoda na przetwarzanie danych, załącznik 9](#)